

8. REALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

8.1. Założenia systemu finansowania inwestycji.

Realizacja zadań wytyczonych w Programie Ochrony Środowiska wiąże się z wysokimi nakładami inwestycyjnymi. Większość instytucji, które udzielają dotacji lub korzystnie oprocentowanych kredytów na inwestycje w dziedzinie ochrony środowiska (gospodarki odpadami) wymaga, żeby inwestycja osiągnęła odpowiednio duży efekt ekologiczny i objęła swym zasięgiem możliwie największą liczbę mieszkańców gminy.

W zależności od przyjętego w danym przypadku rozwiązania wariantu organizacyjnego gmina może samodzielnie lub wspólnie z innymi gminami finansować realizację zadań. Środki na finansowanie działań związanych z ochroną środowiska pochodzić mogą z następujących źródeł:

- własne środki gminy,
- dofinansowanie z wojewódzkiego i narodowego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- kredyty bankowe na preferencyjnych warunkach (np. Bank Ochrony Środowiska),
- środki przeznaczane na ochronę środowiska z funduszy Unii Europejskiej.

Należy zaznaczyć, że wszystkie instytucje udzielające pomocy finansowej w dziedzinie ochrony środowiska wymagają od inwestora nie tylko wypełnienia odpowiedniego formularza, ale również przedstawienia szeregu opracowań, dokumentacji planów czy opisów danych przedsięwzięć. Są to między innymi.:

- Plan zagospodarowania przestrzennego lub strategię rozwoju gminy,
- Program ochrony środowiska, Koncepcje gospodarki wodno-ściekowej, Plan zalesiania itp.
- Projekt budowlany i wykonawczy wraz ze źródłową dokumentacją ekonomiczną, finansową i przetargową,
- Studium wykonalności (lub biznes plan w przypadku przedsięwzięć komercyjnych),
- Efekt ekologiczny inwestycji,
- Wymagane przez prawo zezwolenia, pozwolenia na realizację projektu.

8.2. Monitorowanie Programu Ochrony Środowiska.

Zasady monitoringu.

W procesie wdrażania programu ważna jest kontrola przebiegu procesu oraz ocena stopnia realizacji zadań w nim wyznaczonych z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Z tego względu ważne jest opracowanie systemu monitorowania, na podstawie którego będzie możliwe dokonanie oceny stopnia wdrażania, jak i również będą mogły być dokonane ewentualne modyfikacje programu.

Monitoring powinien być sprawowany w następujących zakresach:

- monitoring środowiska,
- monitoring programu,
- monitoring odczuć społecznych.

Monitoring Programu Ochrony Środowiska będzie realizował i wykonywał Burmistrz Miasta i Gminy Ostrzeszów na podstawie posiadanych przez urząd informacji oraz informacji udostępnianych przez podmioty zewnętrzne.

Monitoring będzie wykonywany nie rzadziej jak co 4 lata.

Monitoring środowiska – system kontroli środowiska, jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Dostarcza informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska i może być traktowany jako podstawa do oceny całej polityki ochrony środowiska. Jest jednym z najważniejszych kryteriów, na podstawie których tworzona jest nowa polityka. Mierniki efektów ekologicznych są w znacznym stopniu dostępne jako wielkości mierzone w ramach istniejących systemów kontroli i monitoringu. Pomiary poziomów emisji i imisji, zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych, są wykonywane w ramach działalności np. WIOŚ, RZGW, IMGW, PSH, a przyrost obszarów aktywnych przyrodniczo (lasów, łąk, terenów parkowych, użytków ekologicznych) znany jest instytucjom takim jak np. Urzędy Gmin, RDLP, Dyrekcje Parków Krajobrazowych, RDOŚ. Monitoring prowadzony jest zgodnie z wytycznymi i zobowiązaniami służb odpowiedzialnych za jego wykonanie.

Monitoring programu – najważniejszym wskaźnikiem jest monitorowanie realizacji poszczególnych zadań, które powinno się odbywać co dwa lata, na podstawie zestawienia planu działań przewidzianych do realizacji z postępem ich wdrożenia. W przypadku nie osiągnięcia zaplanowanych zamierzeń należy dokonać analizy sytuacji i poznać przyczyny niepowodzenia, np. brak czasu, środków finansowych, zasobów ludzkich lub też zmiana kolejności przewidzianych w programie zadań priorytetowych.

Wykonywany nie rzadziej jak co 4 lata.

Tab. 8.2.1. Najważniejsze wskaźniki monitoringu i oceny skuteczności realizacji aktualizacji programu ochrony środowiska.

Nazwa	Jednostka
Gospodarka odpadami	
Procent mieszkańców objętych zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych	%
Procent mieszkańców objętych zorganizowaną, selektywną zbiórką odpadów komunalnych	%
Masa zebranych odpadów komunalnych - ogółem	Mg
Masa zebranych odpadów komunalnych - selektywnie	Mg
Masa zebranych odpadów komunalnych - zmieszanych	Mg
Ilość odpadów wyłączonych ze strumienia odpadów komunalnych	Mg/%
Ilość wytworzonych i zagospodarowanych odpadów biodegradowalnych	Mg/%
Procent odpadków komunalnych poddanych unieszkodliwianiu	%
Procent odpadków komunalnych poddanych składowaniu	%
Masa odpadów problemowych z gospodarstw domowych – w tym	Mg
- Masa wytworzonych i zagospodarowanych baterii małogabarytowych	Mg
- Masa wytworzonych i zagospodarowanych odpadów opakowaniowych	Mg
- Masa wytworzonych i zagospodarowanych przeterminowanych leków	Mg
- Masa wytworzonego i zagospodarowanego sprzętu elektrycznego i elektronicznego	Mg
- Masa wytworzonych i zagospodarowanych odpadów wielkogabarytowych	Mg
- Masa wytworzonych i zagospodarowanych odpadów budowlanych	Mg
- Masa wytworzonych i zagospodarowanych odpadów zawierających azbest	Mg
- Masa wytworzonych i zagospodarowanych odpadów niebezpiecznych wyłączonych z odpadów komunalnych	Mg

- Masa wytworzonych i zagospodarowanych komunalnych osadów ściekowych	Mg
Masa wytworzonych i zagospodarowanych innych rodzajów odpadów	Mg
Liczba stacji zbierania i demontażu pojazdów	szt.
Liczba punktów zbierania i demontażu urządzeń elektrycznych i mechanicznych	szt.
Liczba zrekultywowanych/zlikwidowanych składowisk odpadów	szt./ha
Liczba instalacji/punktów do gospodarowania odpadami komunalnymi	szt.
Ilość decyzji wydanych przez Wójta w zakresie gospodarki odpadami	szt./roboczo
Ilość spraw prowadzonych przez gminę w zakresie gospodarki odpadami	szt./roboczo
Koszty utrzymania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi	zł.
Koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami	zł.
Ochrona powietrza	
Kontrola emitowanych zanieczyszczeń przez podmioty gminne	raport/rok
Zmiana systemu grzewczego i energetycznego na terenie gminy	szt.
Poprawa parametrów cieplno-energetycznych budynków gminnych	szt., zł, efekt ekologiczny
Modernizacja infrastruktury drogowej	km, zł, efekt ekologiczny
Zadrzewienia, zalesianie, zieleń śródpolna, miejska, aleje przydrożne	szt., km, zł
Ochrona wód	
Podłączenie maksymalnej ilości mieszkańców do istniejących lub nowo projektowanych) oczyszczalni ścieków zbiorczych i przydomowych	szt., zł, km, efekt ekologiczny
Promowanie dziedzin produkcji o małej wodochłonności	szt.
Zwiększenie kontroli poboru wody i zrzutu ścieków	szt., zł
Wspomaganie budowy lub budowa lokalnych zbiorników retencyjnych	szt., km ³ , zł
Wspieranie odbudowy oraz prawidłowej eksploatacja systemów melioracji	zł, km
Ochrona powierzchni ziemi	
Wspieranie prowadzenia racjonalnej gospodarki uprawowej	ha
Prowadzenie edukacji dotyczącej racjonalnej gospodarki rolnej, wprowadzania nowych metod, nowych upraw	szt.
Wspieranie wykorzystania kompostu i nawozów naturalnych do nawożenia gleb	ha, Mg
Ochrona przed hałasem	
Tworzenie naturalnych i sztucznych stref ochronnych wokół największych emitorów hałasu oraz najbardziej uciążliwych ciągów komunikacyjnych	szt., mb, zł
Wspieranie wprowadzania nowych „cichych” technologii	szt., zł
Ochrona środowiska przyrodniczego i dóbr kultury	
Wspomaganie i prowadzenie renowacji istniejących zabytków	szt., zł
Wprowadzenie właściwego oznakowania i opisu dóbr kultury	szt., zł
Wprowadzenie właściwego oznakowania i opisu obszarów chronionych oraz pomników przyrody	szt., zł
Bieżąca konserwacja pomników, parków, alei przydrożnych, itp.	szt., zł

Monitoring odczuć społecznych – podstawowy system kontroli czy wprowadzane zmiany są zgodne z oczekiwaniami mieszkańców i osób przebywających na terenie gminy. Pozwala on na szybkie sprawdzenie poziomu funkcjonowania zmian, wyłapanie koniecznych zmian czy wprowadzenie nowej dodatkowej formy. Pozwala też szybko zrezygnować czy

zmodernizować formy nie przynoszące zamierzonych efektów do postaci bardziej dostępnej dla miejscowego społeczeństwa.

Monitorowanie założonych efektów ekologicznych.

W efekcie realizacji wyznaczonych dla gminy celów ekologicznych powinno uzyskać się zamieszczone efekty ekologiczne zgodnie z poniższą tabelą.

Tab. 8.2.2. Zakładane efekty działań proponowanych w Programie Ochrony Środowiska.

Proponowane działania	Zakładany efekt	
	Bezpośredni	Pośredni
Ochrona powietrza		
– Kontrola emitowanych zanieczyszczeń przez podmioty	– Przestrzeganie limitów emisyjnych	– Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza – Zmniejszenie efektu cieplarnianego
– Zmiana systemu grzewczego i energetycznego na terenie gminy	– Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza – Zmniejszenie ilości odpadów paleniskowych	– Wzrost zapotrzebowania na gaz – Wzrost zapotrzebowania na „ekologiczne” surowce energetyczne (drewno wierzba energetyczna, słoma). Nadmierny wzrost tego segmentu spowoduje wzrost zanieczyszczeń powietrza. – Tworzenie nowych miejsc pracy
– Poprawa parametrów cieplno-energetycznych budynków	– Zmniejszenie zapotrzebowania na nośniki energii – Ograniczenie zużycia surowców energetycznych – Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza – Zmniejszenie opłat za ogrzewanie	– Zmniejszenie efektu cieplarnianego – Ograniczenie ilości odpadów ze spalania – Poprawa jakości życia mieszkańców
– Modernizacja infrastruktury drogowej	– Zmniejszenie hałasu – Ograniczenie emisji spalin – Ograniczenie emisji wtórnej zanieczyszczeń pyłowych	– Zwiększenie zatrudnienia – Poprawa jakości życia mieszkańców – Poprawa bezpieczeństwa – Zwiększenie atrakcyjności gospodarczej gminy

- Zadrzewienia, zalesianie, zieleń śródpolna, miejska, przydrożna, itp.	- Zmniejszenie zapylenia i zanieczyszczenia powietrza - Poprawa gospodarki wodami gruntowymi - Zwiększenie walorów krajobrazowych estetycznych, turystycznych	- Zwiększenie produkcyjnego charakteru biomasy – możliwości pozyskiwania drewna z cięć pielęgnacyjnych - Nowe miejsca rekreacji i wypoczynku - Poprawa jakości życia mieszkańców
Ochrona wód		
- Modernizacja i konserwacja ujęć wód podziemnych	- Zmniejszenie zanieczyszczenia wód podziemnych - Dostarczanie ludności wody pitnej o dobrych parametrach jakościowych - Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych	- Zmniejszenie zagrożenie zdrowia ludzi - Lepsze warunki rozwoju fauny i flory zwłaszcza wodnej - Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i gospodarczej gminy - Dostarczanie mieszkańcom wody o dobrej jakości - Wzrost możliwości osadniczych
- Podłączenie maksymalnej ilości mieszkańców do istniejących lub nowo projektowanych) oczyszczalni ścieków zbiorczych i przydomowych	- Ograniczenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych	- Zmniejszenie zagrożeń dla wód podziemnych i zdrowia mieszkańców - Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gospodarczej gminy - Lepsze warunki do rozwoju fauny i flory
- Promowanie dziedzin produkcji o małej wodochłonności	- Ograniczenie zużycia wody - Zmniejszenie ilości odprowadzanych ścieków	- Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gospodarczej gminy - Lepsze warunki do rozwoju fauny i flory
- Zwiększenie kontroli poboru wody i zrzutu ścieków	- Poprawa jakości wód powierzchniowych - Naliczanie właściwych stawek za użytkowanie wód	- Zmniejszenie zagrożeń dla zdrowia mieszkańców - Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gospodarczej gminy - Lepsze warunki do rozwoju fauny i flory

– Budowa lokalnych zbiorników retencyjnych	– Zmniejszenie zagrożenia powodziowego, suszy – Zwiększenie łatwo dostępnych zasobów wodnych	– Wzrost zatrudnienia – Wzrost atrakcyjności turystycznej – Nowe miejsca wypoczynki i rekreacji
– Odbudowa oraz prawidłowa eksploatacja systemów melioracji	– Poprawa stosunków wodnych na terenie gminy	– Zmniejszenie zagrożenia powodziowego – Poprawa warunków upraw – Wzrost zatrudnienia
Ochrona powierzchni ziemi		
– Prowadzenie racjonalnej gospodarki uprawowej	– Zachowanie walorów użytkowych terenów uprawnych	– Utrzymanie plonów na dotychczasowym poziomie lub ich zwiększenie – Zmniejszenie zagrożenia zanieczyszczeń wód w skutek przenawożenia
– Prowadzenie edukacji dotyczącej racjonalnej gospodarki rolnej, wprowadzania nowych metod, nowych upraw	– Wykorzystanie potencjału rolnego gminy	– Wzrost zatrudnienia – Wzrost przedsiębiorczości związanej z gospodarką rolną – Nowe możliwości przychodów dla mieszkańców
– Wykorzystanie kompostu i nawozów naturalnych do nawożenia gleb	– Zmniejszenie ilości odpadów biodegradowalnych – Podniesienie jakości (żyźności) gleb	– Podniesienie wydajności upraw – Ograniczenie degradacji gleb – Zmniejszenie kosztów nawożenia upraw
– Budowa zadrzewień śródpolnych, alei przydrożnych	– Zmniejszenie zanieczyszczenia gleb – Ochrona przed wywiewaniem, przesuszeniem, przemarzaniem	– Pochłanianie substancji nawozowych wpływających do wód – Ograniczanie zapylenia
Ochrona przed hałasem		
– Tworzenie naturalnych i sztucznych stref ochronnych wokół największych emitorów hałasu oraz najbardziej uciążliwych ciągów komunikacyjnych	– Obniżenie poziomu hałasu	– Poprawa jakości życia mieszkańców – Polepszenie warunków rozwoju fauny – Wzrost liczby zadrzewień – zwiększenie produkcji tlenu – Poprawa estetyki
– Wprowadzanie nowych „cichych” technologii	– Eliminacja źródeł hałasu	– Poprawa jakości życia mieszkańców

Odpady		
– Wspieranie technologii efektywnych ekonomicznie i ekologicznie	– Zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów – Zmniejszenie zapotrzebowania na surowce i nośniki energii	– Zmniejszenie kosztów produkcyjnych, eksploatacyjnych – Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń
– Likwidacja dzikich wysypisk śmieci	– Poprawa estetyki gminy	– Zmniejszenie zagrożenia dla zdrowia ludzi – Zmniejszenie zagrożenia dla rozwoju fauny i flory – Zmniejszenie potencjalnych zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych
– Wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów	– Zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska – Pozyskiwanie czystych surowców do przerobu – Zmniejszenie liczby dzikich wysypisk śmieci	– Zmniejszenie zagrożenia dla zdrowia ludzi – Pozyskanie źródła częściowego finansowania systemu gospodarki odpadami – Zwiększenie zatrudnienia
– Kontrola wytwórców i podmiotów odbierających odpady komunalne	– Zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska – Wymuszenie prawidłowego postępowania z odpadami	– Zmniejszenie materiałochłonności i energochłonności podmiotów
– Wspieranie budowy kompostowników przydomowych	– Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych	– Polepszenie własności gleb pod względem wydajności i wodochłonności
– Wspieranie tworzenia regionalnych instalacji gospodarki odpadami (np. RIPOK)	– Zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska – Zwiększenie ilości odpadów poddawanych odzyskowi	– Zmniejszenie zagrożenia dla zdrowia ludzi – Zmniejszenie zagrożenia dla rozwoju fauny i flory – Zmniejszenie potencjalnych zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych
– Prowadzenie akcji edukacyjnej	– Unikanie powstawania odpadów – Właściwe postępowanie z odpadami	– Ochrona środowiska – Wzrost świadomości ekologicznej

Ochrona środowiska przyrodniczego i dóbr kultury		
– Prowadzenie renowacji istniejących zabytków	– Zachowanie zabytków dla przyszłych pokoleń	– Zwiększenie atrakcyjności gminy – Wzrost świadomości narodowej
– Wprowadzenie właściwego oznakowania i opisu dóbr kultury	– Zwiększenie atrakcyjności gminy	– Promocja gminy – Wzrost turystyki
– Wprowadzenie właściwego oznakowania i opisu obszarów chronionych oraz pomników przyrody	– Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy	– Promocja gminy – Wzrost świadomości ekologicznej
– Bieżąca konserwacja pomników i parków	– Zachowanie ich wartości przyrodniczych dla przyszłych pokoleń	– Utrzymanie atrakcyjności turystycznej gminy
– Budowa alei drzew przydrożnych, przy ciekach, remiz śródpolnych	– Zmniejszenie oddziaływania komunikacji na tereny sąsiednie – Zwiększenie bioróżnorodności	– Polepszenie zdrowia i samopoczucia mieszkańców i przyjezdnych, – Polepszenie walorów turystycznych gminy